

Socialdepartementet
Enheten för folkhälsa och sjukvård
103 33 Stockholm

Remissvar – Hälsa- och sjukvård i det civila försvaret (SOU 2020:23)

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västmanland har beretts möjlighet att lämna synpunkter på ovan angivna remiss. I det följande kommenterar Länsstyrelsen delar av förslagen. Länsstyrelsen ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag som stärker hälso- och sjukvårdens krisberedskap samt förmåga att hantera höjd beredskap.

Yttrande angående Hälsa- och sjukvård i det civila försvaret – underlag till försvarspolitisk inriktning

Länsstyrelsen anser att detta är en mycket angelägen utredning. Länsstyrelsens synpunkter och kommentarer avseende utredningen utgår ifrån ett totalförsvarsperspektiv och inte specifika hälso- och sjukvårdsfrågor. Länsstyrelsen vill även poängtera att i denna länsangelägna fråga är länsstyrelserna en naturlig samarbetspartner med regionerna.

3 Planering, ledning och samordning

Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att det är nödvändigt att det i samband med kommande försvarsbeslut anges en tydlig planeringsprocess med planeringsinriktningar som även omfattar kommuner och regioner. Denna process behöver som utredningen poängterar även involvera näringslivet och de privata aktörerna. Länsstyrelsen föreslår att den typen av planeringsinriktning sker på samma vis som den av Försvarsmakten och MSB¹ påbörjade sammanhängande planeringen av totalförsvaret med tillhörande programplan. Länsstyrelsen instämmer vidare med utredningen att rollfördelningen mellan olika nationella statliga aktörer och länsstyrelserna behöver förtydligas, det vill säga det så kallade sektorsansvaret i förhållande till de geografiska områdesansvaren.

4 Mål för hälso- och sjukvården inom totalförsvaret

Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att det bör fastställas en målsättning för hälso- och sjukvården i kris och krig exempelvis kring vilken hälso- och sjukvård som ska kunna vara tillgängliga och erbjudas även i händelse av

---

¹ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

fredstida kriser eller vid krig. Länsstyrelsen föreslår att den typen av målsättningar tas fram på liknande sätt som sker i den av Försvarsmakten och MSB påbörjade sammanhängande planeringen av totalförsvaret och tillhörande programplan.

7 Personalförsörjning i kris och krig

Utredningen konstaterar att en betydande del av verksamheterna inom hälso- och sjukvården i både kommuner och regioner bedrivs av privata aktörer. I vissa regioner drivs hela akutsjukhus eller sjukhusverksamhet av privata aktörer. Länsstyrelsen vill särskilt påpeka att det är viktigt att de privata vårdinrättningarna och särskilda boenden som drivs av privata aktörer inkluderas i beredskapsplaneringen. Totalförsvarsplaneringen inom hela hälso- och sjukvårdsområdet måste vara väl förankrad och omfattas av både offentliga och privata aktörer. Detta omfattar såväl verksamhet, utrustning, anläggningar som personal.

Generella slutsatser som rör hela totalförsvaret

Utredningen kommer till flera kloka slutsatser och rekommendationer som rör fler områden inom totalförsvaret och inte enbart hälso- och sjukvården. Länsstyrelsen vill särskilt lyfta fram att Länsstyrelsen delar uppfattningen avseende följande:

- Robustheten behöver öka avseende infrastruktur inom exempelvis vissa kritiska och samhällsviktiga verksamheter, bland annat elförsörjning, dricksvattenförsörjning samt elektroniska kommunikationer.
- Personalförsörjningen behöver säkerställas för totalförsvaret. Även om det råder en del oklarheter kring användandet av den allmänna tjänsteplikten eller civilplikten kommer behoven av förstärkning från privata aktörer, privata arbetsgivare, frivilliga försvarsorganisationer, utbildad personal som inte har anställning och de som är under utbildning vara stor i händelse av höjd beredskap. Så även inom andra områden av det civila försvaret.
- Lagerhållningen av förnödenheter i Sverige behöver öka. Utredningen konstaterar att regeringen därför bör överväga om en sammanhållande funktion för samhällets försörjningsberedskap bör inrättas. Länsstyrelsen delar utredningens bedömning och tillägger att detta är en fråga som även omfattar andra områden som exempelvis livsmedel och drivmedel.
- Länsstyrelsen anser att kommunernas och regionernas förmåga att hantera säkerhetsklassad information behöver säkerställas. Säkerhets- och signalskydd är grundförutsättningar för att kunna bygga ett gemensamt totalförsvaret. Detta är något som särskilt framhålls i skrivelsen från länsstyrelserna och SKR² den 5 mars 2020 om ”*Begäran om*

---

² Sveriges kommuner och regioner

resursförstärkning till kommuner och regioner för uppbyggnad av ett bättre civilt försvar till regeringen.

- Kommunernas och regionernas beredskapsplanering grundar sig på arbetet de gör med risk- och sårbarhetsanalyser och är därför en viktig grund även för arbetet med civilt försvar. Identifierade risker och sårbarheter behöver hanteras genom åtgärder. Länsstyrelsen vill betona att detta kräver finansiering vilket är en utmaning för berörda aktörer.
- Gränsen mellan krisberedskap och totalförsvar är i vissa avseende otydlig. Utredningen liksom Försvarsberedningen framhåller att de förmågor, resurser och ledningsstrukturer som byggs upp inom totalförsvaret även kommer kunna nyttjas av krisberedskapen. Länsstyrelsen uppfattar att flera av de åtgärder som vidtas för att bygga upp en förmåga att hantera kriser även ger grund och kan nyttjas vid höjd beredskap. Detta gör det många gånger svårt att dra en gräns avseende åtgärder för krisberedskap respektive civilt försvar. Däremot styr syftet med åtgärder i huvudsak på vilket sätt åtgärden finansieras. Dessutom har de finansiella resurser som avsatts, oavsett om det avsett krisberedskap eller civilt försvar, varit mycket begränsade i förhållande till det behov av åtgärder som funnits under flera år. Finansieringsansvaret och finansieringen för krisberedskapen behöver därmed ses över och förtydligas, inte enbart för hälso- och sjukvården utan även för flera andra delar av krisberedskapen och civilt försvar. I det kommande totalförsvarsarbetet krävs således tydlighet både när det gäller ansvarsfördelning och finansiering.

10 Ekonomiska konsekvenser och prioritering av åtgärder

Utredningen konstaterar att staten, regionerna och kommunerna behöver avsätta medel för att finansiera de olika satsningar som utredningen har bedömt bör genomföras. Utredningen lämnar en detaljerad kostnadsberäkning för respektive åtgärd och aktör. Länsstyrelsen vill särskilt påpeka vikten av att staten i samband med kommande försvarsbeslut avsätter tillräcklig finansiering för nödvändiga åtgärder av civilt försvar. Detta har även identifierats i Försvarsberedningens rapport *Motståndskraft - Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025*, där ett tillskott till civilt försvar föreslås.

I detta ärende har Landshövding Mino Akhtarzand beslutat, och funktionsledare Andreas Hornwall varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även länsråd Ulrica Gradin deltagit.

Mino Akhtarzand

Andreas Hornwall